

Панченко Є. Використання арт-терапевтичних технологій під час навчання, виховання та корекційної роботи з дітьми дошкільного віку. *Професійна підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами*: збірник матеріалів Міжнародної наук.-практичної конференції. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича. 2024. С. 126-129.

**ВИКОРИСТАННЯ АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС
НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ ТА КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Єлизавета ПАНЧЕНКО

*Житомирський державний
університет
імені Івана Франка
м. Житомир*

В останні роки в педагогічній діяльності все більше починає набувати популярності використання арт-технологій у роботі з дітьми дошкільного віку. Різноманіття арт-терапевтичних методик вражає. І це не дивно, адже їхнє використання на практиці довело, що вони є досить ефективними. Можна навести безліч видів терапій, які використовують у ЗДО під час корекційної роботи. Серед найактуальніших можемо виділити ізотерапію (малювання, ліплення, конструювання, аплікація), гудзикотерапію, музикотерапію, пісочну терапію, казкотерапію, імаготерапію, танцювально-рухову терапію тощо. Арт-терапія — дослівно «лікування мистецтвом», це психологічна практика, що дає можливість дитині поділитися переживаннями, страхами та емоціями за допомогою мистецтва [3, с. 77].

Використання арт-технологій під час роботи з дітьми дошкільного віку спрямоване не тільки на психокорекцію дітей, а також сприяють активному всебічному розвитку дітей з ООП. Розвиток дитини з ООП — це взаємопов'язаний процес безперервних кількісних і якісних змін у біологічній,

психічній, соціальній та духовній (моральній) сферах, ключовими факторами яких є процес навчання та виховання [2, с. 83].

Під час арт-терапевтичних занять з дітьми з ООП для кращого результату вихователь відразу може комбінувати декілька видів терапій. Це сприятиме задієнню більшої кількості аналізаторів дитини. Під час застосування будь-якого виду арт-терапії рекомендуємо використовувати музичний супровід, який створюватиме на занятті спокійну, доброзичливу атмосферу. Мелодії не мають містити тексту та обиратися відповідно до теми заняття. Діти повинні відчувати себе в безпеці, музика не має заважати основному виду діяльності дошкільників. За твердженнями низки дослідників музична терапія використовує музику як важливий чинник психоемоційного впливу на дітей. Відомо, що настрій та емоційний стан можна синхронізувати з музикою, оскільки окремі елементи музики мають прямий вплив на різні системи людського організму [1, с. 67]. Потрібно враховувати вікові та індивідуальні особливості дітей під час вибору арт-терапевтичних технік, адже хаотичний вибір великої кількості прийомів може спантеличити, налякати дитину, яка не знає, чого очікувати від невідомої діяльності.

Арт-технології — це комплекс методик, які поєднують прийоми для розвитку дитини з ООП та діагностику наявних психологічних проблем, сприяють зміцненню та нормалізації фізичного та психічного здоров'я, розвитку дрібної моторики рук, допомагають оволодіти математичними (навчання лічбі, орієнтуванню в просторі в процесі гудзикотерапії та використання камінчиків Марблс), мовленнєвими (збагачення словникового запасу під час опису своїх малюнків, участі в театралізованій діяльності тощо) знаннями та уміннями і взагалом покращують емоційний стан дітей. Вихователь має звернути увагу на те, яку форму арт-терапевтичного заняття обрати для дитини з ООП. Індивідуальні заняття використовуються тоді, коли є необхідність пропрацювати певні страхи, емоційні переживання, зняти напругу, вдосконалити уміння та навички. Під час таких занять ефективним буде використання ізотерапії. Оскільки дитина з особливими освітніми потребами,

дивлючись на своїх однолітків та аналізуючи їхні роботи може бути невпевненою в своїх можливостях, вихователь / психолог може запропонувати для неї техніки, які передбачають довільне зображення будь-яких елементів, що сприятиме самовираженню дитини та зниженню блокуючих факторів (страх, невпевненість, захист). За допомогою використання незвичайних матеріалів та технік (ниткографія, монотипія, малювання пальчиками, малювання на воді, малювання губкою, малювання із закритими очима тощо) дитина отримує унікальний результат, який неможливо повторити. Така непередбачуваність кінцевого продукту сприяє покращенню емоційного стану, виникненню інтересу до образотворчої діяльності, розвитку уяви. Оскільки дитина з ООП не завжди може висловити свої почуття, не знає, як правильно виразити те, що вона відчуває, картина стає чудовим передавачем її думок та допомагає їх впорядкувати.

Під час групових арт-терапевтичних занять діти з ООП мають змогу взаємодіяти з однолітками, вчитися працювати в команді, вислуховувати інші думки та висловлювати свої. Одним з ефективних групових методів є ігротерапія, яка сприяє розвитку комунікативних навичок дітей з ООП. Під час використання ігротерапії у дітей з особливими потребами знижується м'язова та емоційна напруга, вони зосереджені на ігровому процесі, що сприяє розвитку уваги, уяви, вміння орієнтуватися в просторі, узгоджувати свої дії з діями інших гравців. Найефективнішим під час роботи з даними дітьми є використання ігор, які містять музичний та словесний супровід, а також надають змогу імпровізувати під час процесу гри. Необхідно пам'ятати, що ні в якому разі, не можна примушувати дитину гратися. Після таких дій педагога, дитина може отримати негативний досвід і взагалі замкнутися від оточуючих. Процес залучення дитини до колективних ігор має бути поступовим. Нехай спочатку поспостерігає за грою інших дітей, потім долучиться до ігрового процесу разом з педагогом. Якщо педагог не буде поспішати, з часом дитина зацікавиться та проявить бажання гратися з іншими. Вихователь має пояснити іншим дітям, які задіяні до ігрового процесу, щоб вони також віднеслися до старань дитини з

ООП терпляче, не підганяли її, не ображалися, що вона поки що не готова з ними погратися.

Оскільки під час освітньої діяльності у дітей з особливими потребами виникають певні труднощі, які зумовлені їхніми нозологіями, вихователь може підібрати саме той вид арт-терапії, в якій дитина зможе проявити свої компенсаторні можливості. На відміну від образотворчої діяльності, яка вимагає від дитини певного результату, який має відповідати визначеним критеріям, арт-терапевтичні заняття відрізняються тим, що результат дитини не оцінюється та не піддається аналізу в її присутності. Робота, яка створена дитиною розглядається як внутрішні переживання та емоції, які вона переживає в конкретний момент.

Можна дійти висновку, що використання різних видів арт-технологій у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами є невід'ємною частиною освітнього процесу, оскільки дошкільники отримують позитивні емоції під час терапії, позбуваються емоційної напруги, почувають себе більш вільними у вираженні своїх думок та емоцій, передають власні переживання за допомогою мистецтва, здобувають нові уміння та навички, які знадобляться їм для подальшого життя.

Список використаних джерел

Дабіжа К. Л., Дабіжа Л. П., Комарівська Н. О. Використання арт-технологій в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2022. Т. 2, № 64. С. 64–70.

Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навч. посіб. Київ: ТОВ "Агенство "Україна", 2019. 300 с.

Потюк С. В. Арт-терапевтичні технології в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. *Технології, інструменти та стратегії реалізації наукових*